

Jack Kerouac
Andělé zoufalství

Přeložil Petr Onufer

argo

Argo

Jack Kerouac

Jack Kerouac

**Andělé
zoufalství**

Přeložil Petr Onufer

Argo

Desolation Angels by Jack Kerouac

All rights reserved.

Copyright © Jack Kerouac, 1965

Translation and afterword © Petr Onufer, 2018

Czech edition © Argo, 2018

ISBN 978-80-257-2674-7 (váz.)

ISBN 978-80-257-2746-1 (e-kniha)

KNIHA JEDNA

Andělé zoufalství

PRVNÍ ČÁST

Zoufalství v osamění

1

Za těch odpolední, těch líných odpolední, kdy jsem sedával nebo lehával na štítu Zoufalství, na horské trávě, obklopen stovkami mil skalisek pokrytých sněhem, na sever ode mne přízračný Mount Hozomeen, na jihu obrovitánský zasněžený Jack, na západě pode mnou okouzlující obrázek jezera, za ním sněžný hrb Mount Baker, a na východě obludné, zvrásněné hřebeny sbíhající se v hřbet Kaskád, tehdy jsem si zničehonic prvně uvědomil: „To já se změnil, všechno je to moje dílo, to já přicházel a odcházel a naříkal si a radoval se a hulákal, ne prázdnota,“ takže kdykoli jsem od té chvíle o prázdnotě přemýšlel, díval jsem se na Mount Hozomeen (protože židle, postel i horská louka jsou obráceny na sever), dokud mi to nedošlo: „Hozomeen je prázdnota – aspoň v mých očích znamená Hozomeen prázdnotu“ – Obnažená skála se tyčí jako věž na tisíc stop vysoko, vybíhá ze svalnatých hrbolů, vysokých dalších tisíc stop a zdvíhajících se z nekončných zalesněných pahorků, a k ní, k jejímu děsivému, klenutému, kouřovému masívu se plazí zelený had špičatých jedlí mého (Hladového) hřebene, a za ním si v Kanadě lenoší „oblaka naděje“ s ochmýřenými, nateklými tvářemi, rozšklebené, rozesmáté, bílé beránky, nakrčené čumáky, a z jejich trhlin to kňourá „hej hola, Země!“ – černé, kamenné obludy na samém vrcholku Hozomeenu se v jednom kuse ušklibají a ztratí se mi z očí, jedině když přijde bouřka, té nic nedarují, chladnokrevnou záští jí oplácejí mlhu a průtrž mračen – Hozomeen, který ani nezapraská, i když se srub zmítá ve vichřici, který (když ho vidím hlavou dolů, to když udělám na palouku stojku) je jen bublina zavěšená v bezmezném oceánu vesmíru –

Hozomeen, Hozomeen, krásnější horu už nespatriím, je jak tygr, samý pruh, stružky vody zářící na denním světle, stinné útesy, křivolaké linie, svislé rýhy a pukliny a rokliny, bacha!, prásk, příkrá, velkolepá hora, vtělená rozvážnost, nikdo o ní jakživ neslyšel, měří sice jen osm tisíc stop, ale ta hrůza, když jsem tu prázdnotu první noc svého pobytu na štítu Zoufalství poprvé spatřil, když jsem se z temné, dvacetihodinové mlhy probral do hvězdnaté noci a Hozomeen se přede mnou tyčil se svými dvěma ostrými vrcholky, přímo za černým oknem – prázdnota, kdykoli pomyslím na prázdnotu, uvidím Hozomeen a rozumím – Přes sedmdesát dní jsem se na něj musel dívat.

2

Ano, já si totiž říkal, ještě v červnu, kdy jsem stopem dorazil do Skagit Valley na severozápadě státu Washington, abych tu nastoupil jako požární hlídka: „Až budu nahoře na štítu Zoufalství a všichni už na svých mezcích sjedou dolů a já tam zůstanu sám, octnu se tváří v tvář Bohu či Tathágotovi a zjistím jednou provždy, jaký smysl má veškeré bytí a utrpení a marné trmácení,“ jenže místo toho jsem najednou stál tváří v tvář sobě, bez chlastu, bez drog, bez šance se z toho vykroutit, akorát já sám, starej známej, odpornej Duluož, a mockrát mi bylo na umření, úpěl jsem nudou, říkal jsem si, že skočím ze skály, ale dny, co dny, i hodiny se vlekly a já na ten skok ne a ne sebrat kuráž, musel jsem *čekat* a nakonec pohlédnout skutečnosti do tváře – a to odpoledne osmého srpna to konečně přijde, zrovna když si vykračuju na jeden horskej palouček, po pěšince, kterou jsem během spousty nocí sám prošlapal, v prachu a dešti, svítila mi přitom jen olejová lampa ze srubu, co má okna na všechny strany a střechu jak pagoda a na ní hromosvod, konečně mi to dojde, a to jsem předtím i brečel a skřípal zuby, a zabil jednu myš a pokusil se o vraždu další, něco takovýho jsem ještě nikdy neudělal (nezabil jsem žádný zvíře, ani hlodavce ne), naskočí mi tahle slova:

„Prázdnotu nenaruší žádná radost či strast, jen se proboha koukni na Hozomeen, copak se bojí anebo pláče? Sklání se snad před bouřkami, bručí snad, když svítí slunce, vzdychá snad navečer ze spánku? Usmívá se snad? Copak se nezrodil v šilející vřavě, v záplavě sršícího ohně, a přece je teď Hozomeenem a ničím jiným? Tak proč bych se měl já rozhodovat mezi hořkostí a sladkým štěstím, když on nezná ani jedno?“ – Proč nemůžu být jako Hozomeen i já a proč, ach ty má omletá, staříčká fráze, fráze všech měšťáků světa, proč nemůžu „brát život tak, jak je“ – Jak říkal W. E. Woodward, ten životopisec a alkoholik: „Na životě není kroměžití zhora nic“ – Jenže Bože můj, já se tak nudím! Nudí se ale Hozomeen? Mně je ze slov a vysvětlování na zvracení. Jak je na tom Hozomeen?

Polární záře
nad Hozomeenem –
Prázdnota se tiší

– I Hozomeen jednou pukne a rozpadne se, nic netrvá věčně, všechno je jen putování-k tomu-co-je, jen procházení, o to tu jde, tak proč se trápit otázkami, rvát si vlasy nebo naříkat, i ten pošetilý, zaslepený, v nach oděný Lear na pusté pláni nářků je jen uřvaný, přestarlý neurotik s vousy do všech stran, svedený zas jiným bláznem – být i nebýt, to je otázka – Má snad prázdnota podíl na životě a smrti? Pořádá pohřby? Dostává k narozeninám dort? Tak proč bych i já neměl být jako prázdnota, nevyčerpatelně plodný, povznesený nad vyrovnanost, dokonce i nad štěstí, prostě jen starouš Jack (a ani to ne), a proč bych se podle toho neměl od téhle chvíle řídit (ačkoli mi průduškami vane vítr sem a tam), tenhle neuchopitelný obraz v křišťálové kouli totiž prázdnota není, prázdnota je ta křišťálová koule sama, a všechny mé nářky zase sítká na vlasy, jak se píše v Lankávátáře: „Pohledte, páni, skvostná, sklíčená sítká na vlasy“ – Vzchop se, Jacku, projdi tím vším, vždyť všechno je jeden jediný sen, jedno jediné zjevení, jeden jediný záblesk, jedno jediné smutné oko, jedna jediná křišťálově průzračná záhada, jedno jediné slovo – Drž se,

chlape, seber svou lásku k životu a sejdi z týhle hory a prostě *bud'–bud'* – bud' vši tou nekonečnou plodností jediné myslí bez konce, nic nekomentuj, neřeš, nekritizuj, nechval, nepřiznávej, nevykládej, nepouštěj myšlenky na špacír, jen *plyň, plyň*, bud' vším a se vším, bud' tím, co je, to jediné je totiž navěky – Slovo naděje připomíná závěje – Tohle je to velké poznání, tohle je to probuzení, tohle je ta prázdná prázdnota – Tak kušuj, žij, cestuj, koukej kolem sebe, rozdávej požehnání a ničeho nelituj – Sbal si svejch pět švestek a upaluj – A jsi tu odjakživa, a budeš napořád, a za všechen ten nevinnej rozbitej porcelán pod tvýma ustaranýma nohama může jen prázdnota, která dělala, že je člověk, co dělá, že o prázdnotě nemá ani ponětí –

Do srubu se vracím jako nový člověk.

Teď už jen musím počkat třicet dlouhých dní a pak sejdu z hory dolů a uvidím zas sladký život – a budu vědět, že není ani sladký, ani hořký, ale jen takový, jaký je, jo, tak to je –

A tak celá dlouhá odpoledne vysedávám v (plátěném) křesílku a dívám se na prázdnotu jménem Hozomeen, v mojí chajdě ticho, v kamínkách vymetené, nádoby se blyští a dříví na podpal (staré klacíky, v podstatě samá voda, co s nimi v kamínkách zapaluju indiánské ohýnky na rychlá jídla), dříví na podpal tu v rohu leží na hromádce jak klubko hádat, dobroty v konzervách čekají na otevření, moje staré, sešlapané boty vzdychají, kastroly se opírají o zeď, police na nádoby si visí, všechno moje haraburdí si tu porůznu tiše hová, oči mě bolí, vítr se jen tak převaluje a občas se opře do oken a otevřených okenic, slunce takhle pozdě odpoledne stíní a zatemňuje celý Hozomeen (a odhaluje jeho načervenalé žilkování) a já nemám na práci nic, jen čekat – a dýchat (a dýchání je v řídkém vysokohorském vzduchu pěkně těžké, navíc sem fičí od západního pobřeží) – čekat, dýchat, jíst, spát, vařit si, občas popojít, vyhlížet, a v lesích nikdy ani ohýnek – a představovat si: „Do čeho se tak pustím, až budu ve Friscu? Rozhodně si hned seženu nějaký bydlení v Čínský čtvrti“ – ale ještě bližší a sladší je představa, co udělám, až přijde velký den návratu, ten požehnaný den na začátku září: „To se vydám po stezce dolů, zvládnou to tak za dvě hodinky, na přivozu se sejdu

s Philem, pojedu na Ross Float, tam přespím, v kuchyni trochu pokecáme, ráno vyrazím hodně brzo, nastoupím na Diablo, na tom malinkatým molu se rozloučím s Waltem, chytnu stopa do Marblemount, vyzvednu si plat, zaplatím dluhy, koupím flašku vína a během odpoledne ji na břehu řeky Skagit vypiju, a další den dorazím do Seattlu“ – a dál, do Frisca a pak do L. A., pak do Nogales, Guadalajara a nakonec do Mexico City – A prázdnota zůstane v klidu, ani se nepohne –

Ale i já budu prázdnota, v pohybu bez hnutí.

3

Ach jo, ještě mám v živé paměti ty sladké dny doma v Lowellu, kterých jsem si nevážil, když jsem je prožíval – v patnácti šestnácti pro mě odpoledne znamenalo sušenky Ritz Brothers s burákovou pomazánkou a hrnek mlíka u starého, kulatého stolu v kuchyni a dumání nad šachovnicí a stolní baseball, co jsem sám vymyslel, oranžové říjnové slunce se přitom prodíralo skrz záclony na verandě i v kuchyni a vytvářelo líný, prašný sloup světla a v něm si naše kočka tygřím jazýčkem olizovala tlapy, lízy líz, to všechno už je pryč, na tom všem už sedí prach, Pane na nebi – a já jsem teď vandrák ve špinavých, roztrhaných hadrech, uprostřed Vysokých Kaskád, a místo kuchyně mám akorát tyhle uhozený, jetý kamínka s pomačkanou, zrezlou rourou – u stropu ucpanou jutovým pytle, jo jo, to aby sem tudy v noci nelezly krysy – dny dávno uplynulé, kdy jsem mohl jen tak přijít a dát pusu mamince nebo tatínkovi a říct jim: „Mám vás rád, protože jednoho dne ze mě bude starej vandrák na pokraji zoufalství a budu sám a bude mi smutno“ – Ach, ten Hozomeen, na štítu nemá ani stín, když slunce zapadá, nepřístupná hradba jeho pevnosti se vypíná jak Shakespeare uprostřed světa, ale jméno Shakespeareovo, Hozomeenu ani moje tady nezná široko daleko nikdo a nic –

Ta odpoledne, tenkrát dávno doma, a vlastně i celkem nedávno v Severní Karolíně, kdy jsem si kolem čtvrtý zas dával ty samý sušenky

s burákovou pomazánkou a mlíko a hrál ten stolní baseball, abych si připomněl dětství, a domů ze školy tam taky vždycky přišli kluci v sešmajdanejch botách, zrovna jako já, celí hladoví (a já jim dělal extraspeciální Jackův banán v čokoládě, je to jen mizernejch šest měsiců) – Tady v říši Zoufalství se ale točí vítr, v zoufalé písni otrásá zemí a rodí noc – Na hoře se usadil obří, netopýří stín mraku.

Brzy padne tma, nádobí hned umyté, jídlo snědené, čekám na září, čekám, až zas sestoupím do světa.

4

V přítmí si tu jako blázniví oranžoví potřeštěnci běsní západy slunce, a zatím daleko na jihu, směrem k vysněným náručím mých roztoužených seňorit, čekají v stříbrolesklých městech na úpatí světa narůžovělé hromady sněhu – jezero je kovová pánev, celé šedé a modré, čeká v mlžných hlubinách, až nasednu do Philovy lodi – Jackova hora zas jako vždycky dostává svůj příděl obláčků, na jejím úpatí leží nejmíň tisíc fotbalových hřišť narůžovělého sněhu, nepředstavitelný, zkamenělý sněžný muž pořád dřepí nahoře na hřebenu – vzdálený vrcholek Zlatého rohu je na šedivém jihovýchodě i teď do zlatova – obludný hřbet Sourdoughu shlíží na jezero – zachmuřené mraky černají, aby rozpálily výheň, v níž se kuje noc, poblázněné hory si to mašírují do západu slunce jak opilí kavalíři z Messiny za časů spanilé Uršuly, dal bych krk na to, že by se Hozomeen pohnul, jen mu kapku domluvit, on tu ale zatím se mnou tráví noc a za chvilinku, až začnou hvězdy pršet na sněžná pole, už celý pyšně zčerná a na-a-a-chýlí se k severu, kde (rovnou nad ním, každou noc) září Polárka, pastelově oranžová, pastelově zelená, kovově oranžová, kovově modrá, svým azurovým nalíčením napovídá jednu věštbu za druhou, jen je zkus zvážit na vážkách zlatého světa –

Vítr, ten vítr –

A tady je můj ubohý, upachtěný člověčí stolec, u něhož přes den tak často sedávám a dívám se na jih, papíry a tužky a v hrnku na kafe

větývky horské jedle a podivná vysokohorská orchidej, co zvadne ani ne za den – balíček žvýkaček, pytlík na tabák, smetí, ubohý ob-
rázkový časopis, co musím číst, to všechno se dívá na jih, na celou
tu sněžnou majestátnost – A čekání se vleče.

Na Hladovém hřebeni
klacíky
se snaží růst.

5

Zrovna tu noc před mým rozhodnutím žít v lásce mě ponížil, ura-
zil a rozesmutnil tenhle sen:

„A dones mi pěkněj hovězí stejk!“ povídá mamka Deni Bleuovi a podává mu peníze, posílá nás nakoupit na večeři a vtom se roz-
hodne vložit všechnu důvěru do Deniho, ze mě se totiž v posledních
letech vyklubal monděnní, povrchní, nerozhodnej panák, ze spaní
proklínám osud a šourám se tu šedou temnotou prostovlasý, prostě
trouba – Jsme v kuchyni, všechno domluvený, já nic neříkám, vyra-
zíme – Vložnici pod schody umírá taťka, je na smrtelný posteli, prak-
ticky mrtvej, i přesto chce mamka pěkněj stejk, chce poslední zbytky
lidské naděje vložit do Deniho, do nějaké rozhodné účasti – Taťka je
celej pohublej, bledej, v bílým povlečení, připadá mi, jako by už byl
mrtvej – Jdeme tmou a nějakou záhadou se dostaneme do řeznictví
v Brooklynu, na hlavní ulici ve Flatbushi – Tam je Bob Donelly a s ním
i zbytek party, poflakujou se tu po ulici bez čepic – Denimu se teď
zablesklo v očích, svítla mu šance, jak z toho něco vytřískat, jak se
stát podvodníkem a shrábnout všechny prachy, co mu mamka dala,
v krámu si sice o maso řekne, já ale vidím, jak s penězma šachuje, jak si
je cpe do kapes, jak vymejší nejružnější kličky, aby nějak ošvindloval,
co po něm mamka chtěla, aby ošvindloval její *poslední* přání – A ona
do něj přitom vkládá veškerý naděje, já už totiž nejsem k užitku – Nějak
se odtud vymotáme, ale nejdem zpátky domů, přidáme se k chlapům

z říční hlídky, je po závodě motorových člunů a oni mají za úkol plavat po proudu v tý studený, nebezpečný řece plný vírů – Mít ten motorovej člun takovej ten podlouhlej tvar, moh se pod velkejma loďma z jedný strany potopit, vynořit se na druhý straně a závod dokončit, ale že byl moc krátkej, tak si závodník (Mr. Darling) trpce stěžuje, že kvůli tomu zůstal trčet uprostřed proudu a dál už nemoh – a na těch velkejch parnicích o tom všichni dobře ví.

Já jsem na čele, všichni z říční hlídky plavou po proudu za mnou, před náma se objevujou mosty a města. Voda je studená a proud strašně silnej, ale já plavu dál a nevzdávám se. „Jak jsem se sem vůbec dostal?“ napadne mě najednou. „A co je s tím stejekem pro mamku? A co proved Deni Bleu s jejíma penězma? A kde vůbec je? Ach jo, ani nemám čas to promyslet!“ Najednou zaslechnu, jak na mě ze břehu, z trávníku před kostelem svatého Ludvíka francouzského volají děti: „Hej, máš mámu v blázinci! Mámu ti odvezli do blázince! A táta ti umřel!“ a dojde mi, co se stalo, ale stejně plavu dál, s chlapama z říční hlídky, až po uši ve studený vodě, rvu se dál a můžu se akorát trápit, trápit se v ojíněném, bědném ránu, hořce se nenávidím, hořce, je totiž příliš pozdě, a i když se za chvíličku cítím trochu líp, pořád si připadám povrchní a neskutečný a neschopný vzít rozum do hrsti nebo se aspoň trápit doopravdy, vlastně si připadám příliš zpitoměle, než aby mi bylo vážně smutno, zkrátka a dobře nevím, co dělám, a chlapi z hlídky mi říkaj, co mám dělat, a Deni Bleu mě dokonce taky vypek, pěkně si tu pomstu vychutnal, ale hlavně šlo o to, že se rozhod stát se nefalšovaným kriminálníkem a vycítil šanci –

...A přestože ze slunných ledových čepiček tohotohle světa může každou chvíli přijít ta řvavě rudá, mrazivá zpráva, ach, co jsme to za ustrašené blázný, přesto do láskyplného dopisu, který matce píšu už týdný, přidávám ještě doušku

Nedělej si starosti, mami, postarám se o tebe, kdykoli bude třeba – stačí zavolat... Jsem tu, plavu v řece strážní, ale vím, jak na to – Ani na minutu si nemysli, že jsi na všechno sama.

Je odtud tři tisíce mil, na krku nehodného syna.
Zoufalství k uzoufání, jak ti to kdy splatím?

6

Zešilel bych z toho – Ach ouvej, čtyřkolka se valí, leč koleza vrčí drnčí po ouvoze, obloukem kolotaj kol vagabunda, kolkolem kra-
vál – Pějí písne, ó mé písne o mně, pozřeném kolem vy-kolejí – I ty se
smíš smíchy proletět – Blankytná luna saje sůl ze vzdutých vln hlu-
pačky noci, brouzdá se horskými lukami, valí Buddhův balvan skrz
narůžovělou mlžnou kupu západního Pacifiku – Ach ty malinkatá
malinkatá malinkatá naděje všech lidí, ach ty vyleštěné popraskané
ach ty zrcadlo otřes se pa t n a watalaka – a to ještě není všechno –
Bzum.

7

Večer v osm si požární hlídači z různých vrcholů národního parku
Mount Baker naladí rádia a zahájí potlach – zapnu si Packmastera
a poslouchám.

V té samotě je to veliká událost –

„Ptal se, jestli se chystáš spát, Chucku.“

„Víš, Chucku, co von děláš, když má hlídku? – Najde si nějaký pěk-
nej flek ve stínu a tam si hodí šlofíka.“

„Říkals Louise?“

„ – Vim já-a – “

„ – No, já si holt tři tejdny počkám – “

„Přimo na devětadevadesátce.“

„Ty, hele, Tede –“

„No?“

„Jak to děláš, aby ti nevystydla trouba na tydlencty, no, na vdolky?“

„Jó, to musíš pořádně přikládat – “